

Kleine dwergvleermuis

Pipistrellus pygmaeus

De kleine dwergvleermuis heeft een bruine rug en een iets lichter gekleurde buik. De snuit en andere zichtbare huid is vrij lichtbruin van kleur. De soort lijkt op de gewone dwergvleermuis, maar deze is iets groter, donkerder en uniformer van kleur. De kop-romplengte bedraagt tot 48 mm, de spanwijdte tot 24 cm en het gewicht tot 7 g. In het veld zijn kleine dwergvleermuizen te onderscheiden van de gewone dwergvleermuis door de hogere frequentie van de echolocatiegeluiden en de sociale roep die uit drie lettergrepen bestaat (DIETZ ET AL. 2011).

Leefomgeving

De kleine dwergvleermuis is een soort van oeverbossen, moerassen en (stilstaande) wateren. Hij jaagt onder overhangende takken en dergelijke kleine ruimten. De afstand tussen verblijf en foerageergebied bedraagt gemiddeld ruim anderhalve kilometer. De kleine dwergvleermuis maakt minder foerageervluchten per nacht dan de gewone dwergvleermuis, maar ze duren langer, wat duidt op een verschillend habitatgebruik (DAVIDSON-WATTS & JONES 2005, DAVIDSON-WATTS ET AL. 2006). Vrouwtjes vormen vrij grote kraamkolonies die kunnen bestaan uit honderden dieren. De kolonies zijn te vinden in gebouwen, achter gevelbekleding, in bomen en in vleermuiskasten. De kleine dwergvleermuis overwintert waarschijnlijk in bomen (DIETZ ET AL. 2011).

Voedsel

Het dieet bestaat hoofdzakelijk uit muggen. Dansmuggen worden het meest gegeten (BARTONIČKA ET AL. 2008, PITHARTOVA 2007).

Areaal

De kleine dwergvleermuis komt verspreid voor in Zuid- en Midden-Europa. Omdat de soort pas sinds 1997 is erkend, is de kennis van het verspreidingsgebied nog incompleet (DIETZ ET AL. 2011). Het areaal is ongetwijfeld groter dan de verspreidingskaart aangeeft, en de soort komt vermoedelijk voor in geheel Zuid- en Midden-Europa. Kleine dwergvleermuizen kunnen afstanden tot 800 km afleggen (DIETZ ET AL. 2011). Vanaf 1998 is de soort een beperkt aantal keer in België waargenomen, onder andere vlak bij de grens met Nederland (VAN DE SIJPE 2003A).

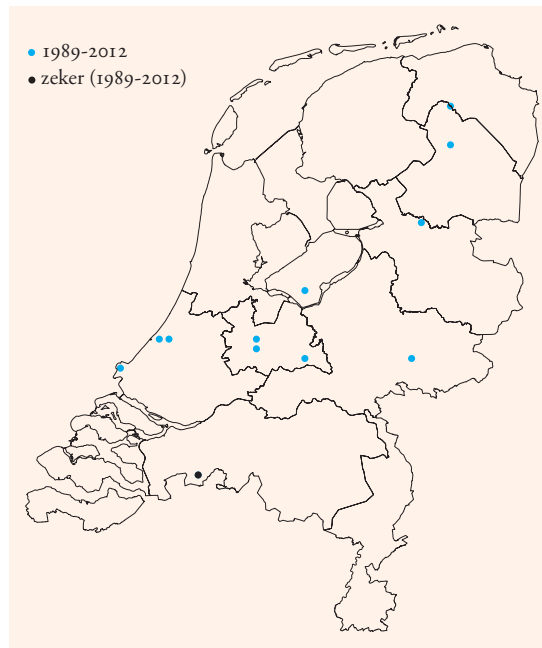

Voorkomen in Nederland

De kleine dwergvleermuis werd voor het eerst in 2007 in Nederland waargenomen (CORNELIS 2011). Het dier was actief in een beukenlaan bij landgoed Broekhuizen in Leersum (UT). Hierna zijn er verspreid over het land nog een vijftigtal detectorwaarnemingen bijgekomen. Deze zijn gecontroleerd aan de hand van geluidsopnamen. Ook werd in 2011 een dier gevonden achter een luik in Zundert (NB), dat in de hand werd gedetermineerd (Erik Korsten schriftelijke mededeling).

◀ Kleine dwergvleermuizen in een vleermuiskast.
Foto: Jeroen van der Kooij.
Soprano pipistrelles in a bat box.

De soort is goed op te sporen met de batdetector, maar wordt mogelijk over het hoofd gezien omdat waarnemers zich doorgaans concentreren op frequenties rond de 40 kHz, terwijl de kleine dwergvleermuis geluiden maakt met een piekfrequentie rond de 54 kHz. Omdat steeds vaker echolocatiegeluiden worden opgenomen en naderhand geanalyseerd, is de kans groter dat kleine dwerg-

vleermuizen achteraf toch worden vastgesteld. Een eerste indicatie hiervan is een onderzoek in de gemeente Utrecht in 2013 waarbij de soort op 13 van ruim 70 luisterpunten werd geregistreerd (ZOOGDIERVERENIGING 2013). Al is de soort op meer locaties gevonden, op basis van het beperkte aantal waarnemingen tot nu toe mogen we verwachten dat de kleine dwergvleermuis in Nederland niet talrijk is.

Veranderingen en oorzaken

Omdat we de kleine dwergvleermuis pas recent 'in het vizier' hebben is het nog niet duidelijk hoe groot de Nederlandse populatie is, of de soort in het gehele land kan worden verwacht en welke veranderingen in de populatie hebben plaatsgevonden. Om dezelfde reden is het evenmin mogelijk om bedreigingen of beschermingsmaatregelen aan te geven.

Jan C. Buys

SUMMARY

Soprano pipistrelle *Pipistrellus pygmaeus*

The soprano pipistrelle occurs sporadically in pockets across the Netherlands. It was first identified in 2007 through the use of bat detectors and has been spotted some 50 times since. Only a single soprano pipistrelle has ever been captured in the Netherlands; it was found behind a hatch. Not much is known about population trends, habitat choice or the distribution of roosts.